

Tjänsteställe, handläggare
Regionkansliet, Anna Jakobsson, Tommy Larserö

Sammanträdesdatum
2020-09-29

Beteckning Er beteckning
Dnr: 20RS7119
Externt diarienummer
Ku2020/01170/CSM

Regeringen, Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Remiss svar på betänkandet "Högre växel i minoritetspolitiken – stärkt samordning och uppföljning" (SOU 2020:27)

Sammanfattning

Regeringen beslutade i augusti 2018 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att närmare analysera och föreslå hur ansvaret för samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken ska organiseras. Syftet var att komma med förslag på hur uppföljningssystemet kan förbättras och hur organiseringen av minoritetspolitiken kan bli mer ändamålsenlig och bättre.

Utredningen färdigställdes i maj 2020 och regeringen har nu sänt ut betänkandet på remiss till en rad myndigheter och däribland Region Örebro län.

Utredningen konstaterar att uppföljningsmyndigheternas uppdrag har varit otydligt och mandatena svaga i förhållande till andra myndigheter. Otydligheten har gjort det svårt för kommuner, regioner och statliga myndigheter att veta vad de kan förvänta sig av uppföljningsmyndigheterna. Även de nationella minoriteterna har uppfattat att Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har haft oklar roll.

Utredningen föreslår bland annat:

- Samordnings- och uppföljningsuppdraget för samtliga minoriteter och minoritetsspråk ska förtydligas.
- Uppdraget ska flyttas från Länsstyrelsen i Stockholm till Institutet för språk och folkminnen (Isof).
- Sametingets roll inom samordnings och uppföljningsuppdraget ska renodlas.

Utredningen föreslår att förändringarna genomförs med verkan fr.o.m. den 1 januari 2022 med undantag för en ändring i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och

minoritetsspråk som ska träda i kraft ett halvår senare.

Synpunkter från Region Örebro län;

- Region Örebro län avgränsar sitt svar på de delar i betänkandet som i första hand omfattar regionens uppdrag och ansvarsområde.
- Region Örebro län instämmer i utredningens slutsatser i att det finns ett behov av ett fortsatt stöd och anser att regionernas behov behöver lyftas.
- Vilken av myndigheterna Institutet för språk och folkminnen (Isof) och Länsstyrelsen i Stockholms län som har bästa förutsättningar att ansvara för det nationella samordningsuppdraget inom minoritetspolitiken är svårt att bedöma. Oavsett vilken av myndigheterna som får samordningsuppdraget så krävs det nya och tydliga instruktioner samt mandat från staten som ger den nationella myndigheten en klarare roll och därmed en starkare ställning att effektivt verkställa samordningsuppdraget. Då skapas bättre förutsättningar för myndigheten att både bygga sakkunskap inom minoritetspolitiken men också förutsättningar att kunna vara mer operativ i sin samordnade och stödjande roll.
- Med nya och tydligare instruktioner till Länsstyrelsen i Stockholms län/Institutet för språk och folkminnen samt Sametinget kring metod och analys av uppföljningar kan uppföljningen bli ett bättre stöd till kommunernas och regionernas arbete med att utforma minoritetsarbetet.
- Region Örebro län stödjer utredningens förslag att uppföljningsmyndigheterna ska vara mer aktiva, pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av minoritetspolitiken.
- Region Örebro län är positiva till förslaget om att ersätta nuvarande tre delområden med fyra delmål. Delmålen som presenteras i utredningen är tydliga och skulle ge en bättre vägledning i regionens minoritetspolitiska arbete än nuvarande delområden.
- Det är viktigt att Länsstyrelsen i Stockholms län/Institutet för språk och folkminnen har kompetens inom hälso- och sjukvården samt tandvården och i sin instruktion får ett tydligt uppdrag att ta fram stöd utifrån hälso- och sjukvårdens behov och förutsättningar.
- Region Örebro län anser att utredningen inrymmer många bra förslag som kan få till stånd en stärkt samordning och uppföljning vilket i sin tur bidrar till bra förutsättningar att nå målen i minoritetspolitiken.
- Region Örebro län välkomnar och ställer sig bakom förslagen i SOU 2020:27 och det förstärkta stödet av rådgivning, tillgängligt informationsmaterial och metodstöd samt kunskapshöjande insatser.

Ärendebeskrivning

Regeringen beslutade i augusti 2018 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att närmare analysera och föreslå hur ansvaret för samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken ska organiseras. Syftet var att komma med förslag på hur uppföljningssystemet kan förbättras och hur organiseringen av minoritetspolitiken kan bli mer ändamålsenlig och bättre.

Utredningen färdigställdes i maj 2020 och regeringen har nu sänt ut betänkandet på remiss till en rad myndigheter och däribland Region Örebro län.

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk anger minoriteternas rättigheter. År 2019 förstärktes rättigheterna genom en lagändring. Bland annat ska kommuner och landsting anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. De nationella minoriteterna är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar.

Samerna definieras också som ett urfolk. De nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

Sedan januari 2009 har uppföljningsmyndigheterna Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget haft nationellt ansvar för samordning och uppföljning av minoritetspolitiken.

Utredningen konstaterar att uppföljningsmyndigheternas uppdrag har varit otydligt och mandaten svaga i förhållande till andra myndigheter. Otydligheten har gjort det svårt för kommuner, regioner och statliga myndigheter att veta vad de kan förvänta sig av uppföljningsmyndigheterna. Även de nationella minoriteterna har uppfattat att Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har haft oklar roll.

Den nuvarande uppföljningen har inte i tillräcklig omfattning speglat de nationella minoriteternas situation.

Utredningen konstaterar att ordningen att statliga myndigheter redovisar sina minoritetspolitiska uppdrag till uppföljningsmyndigheterna inte har fungerat. De genomförda främjande- och samordningsinsatserna samt stöd till kommuner och regioner har inte varit tillräckliga i förhållande till behoven.

Bristande stöd och samordning bidrar till dubbelarbete på lokal nivå och regional nivå, vilket i förlängningen innebär att kommuner och regioners förutsättningar för att utnyttja statsbidraget effektivt försämras.

En central del i det mer strategiskt inriktade uppföljningsuppdraget bör vara en bred löpande bevakning av genomförandet av politiken inklusive utvecklingen inom de politikerområden som minoritetspolitiken överlappar eller berör.

Utredningens förslag

Utredningen förslår att nuvarande tre delområden ska ersättas med fyra delmål;

1. Frihet från diskriminering och annan negativ särbehandling.
2. Inflytande och delaktighet.
3. Kulturell identitet.
4. Levande minoritetsspråk.

Samordnings- och uppföljningsuppdraget för samtliga minoriteter och minoritetsspråk ska förtydligas och mer resurser behöver tillskjutas.

Förslaget är att uppdraget ska flyttas från Länsstyrelsen i Stockholm till Institutet för språk och folkminnen (Isof). Genom att samla fler frågor som rör de nationella minoriteterna hos samma myndighet anser utredningen att det finns bättre förutsättningar för regeringen att styra inriktningen på verksamheten och nyttja de samlade resurserna effektivt och ändamålsenligt. Förutsättningarna förstärks för att

arbeta mer med stöd och kunskapshöjande insatser till kommuner och regioner. Sametingets roll inom samordnings och uppföljningsuppdraget ska renodlas till att bevaka frågor som rör samiska rättigheter och samiska språkets utveckling inom minoritetspolitiken.

Isof och Sametinget ska vara pådrivande av minoritetspolitiken och bistå med rådgivning, metodstöd, utbildning och liknande stöd till myndigheter och andra aktörer. De ska även ansvara för fördelning av statsbidrag till organisationer, kommuner och regioner.

Utredningen föreslår att förändringarna genomförs med verkan fr.o.m. den 1 januari 2022 med undantag för en ändring i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk som ska träda i kraft ett halvår senare.

Region Örebro läns synpunkter på betänkandet:

Region Örebro län avgränsar sitt svar på de delar i betänkandet som i första hand omfattar regionens uppdrag och ansvarsområde.

Det finns ett stort behov av stöd till kommunerna och regionerna kring minoritetspolitiken. Region Örebro län instämmer i utredningens slutsatser i att det finns ett behov av ett fortsatt stöd och anser att regionernas behov behöver lyftas.

Region Örebro län instämmer i att uppföljningsmyndighetens årliga rapporter inte speglar de nationella minoriteternas situation eller förutsättningar i tillräcklig omfattning.

Vilken av myndigheterna Institutet för språk och folkminnen (Isof) och Länsstyrelsen i Stockholms län som har bästa förutsättningar att ansvara för det nationella samordningsuppdraget inom minoritetspolitiken är svårt att bedöma. Oavsett vilken av myndigheterna som får samordningsuppdraget så krävs det nya och tydliga instruktioner samt mandat från staten som ger den nationella myndigheten en klarare roll och därmed en starkare ställning att effektivt verkställa samordningsuppdraget. Då skapas bättre förutsättningar för myndigheten att både bygga sakkunskap inom minoritetspolitiken men också förutsättningar att kunna vara mer operativ i sin samordnade och stödjande roll.

Med nya och tydligare instruktioner till Länsstyrelsen i Stockholms län/Institutet för språk och folkminnen samt Sametinget kring metod och analys av uppföljningar kan uppföljningen bli ett bättre stöd till kommunernas och regionernas arbete med att utforma minoritetsarbetet.

Region Örebro län stödjer utredningens förslag att uppföljningsmyndigheterna ska vara mer aktiva, pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av minoritetspolitiken.

Arbetet bör bedrivas tvärsektorielt eftersom metoder och arbetssätt har tydliga kopplingar till andra områden inom mänskliga rättigheter. Det kan handla om översättningar och gemensamt utbildnings- och informationsmaterial samt fortbildning.

Region Örebro län är positiva till förslaget om att ersätta nuvarande tre delområden med fyra delmål. Delmålen som presenteras i utredningen är tydliga och skulle ge en bättre vägledning i regionens minoritetspolitiska arbete än nuvarande delområden.

Utredningen saknar beskrivningar och bilder kring hälso- och sjukvårdens minoritetsperspektiv vilket upplevs som en brist. Det är viktigt att Länsstyrelsen i Stockholms län/Institutet för språk och folkminnen har kompetens inom hälso- och sjukvården samt tandvården och i sin instruktion får ett tydligt uppdrag att ta fram stöd utifrån hälso- och sjukvårdens behov och förutsättningar.

Region Örebro län anser att utredningen inrymmer många bra förslag som kan få till stånd en stärkt samordning och uppföljning vilket i sin tur bidrar till bra förutsättningar att nå målen i minoritetspolitiken.

Region Örebro län välkomnar och ställer sig bakom förslagen i SOU 2020:27 och det förstärkta stödet av rådgivning, tillgängligt informationsmaterial och metodstöd samt kunskapshöjande insatser.

För Region Örebro län

Andreas Svahn
Regionstyrelsens ordförande

Rickard Simonsson
Regiondirektör